

Nr 185.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående uppförande i Hvitträsk by af bostadshus åt den därstädes stationerade kontraktsadjunkten; gifven Stockholms slott den 12 april 1912.

Under återopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen

att — under förutsättning att Gällivare församling, med vidhållande af sina i öfrigt i protokollet omförmälda erbjudanden, åtager sig att mot erhållande af ett statsbidrag å 9,000 kronor uppföra såväl boställshus åt den i Hvitträsk by stationerade kontraktsadjunkten i hufvudsaklig enlighet med de af öfverintendentsämbetet upprättade ritningarna som det till boställshuset hörande uthuset, äfvensom att för framtiden underhålla desamma — på extra stat för år 1913 för sagda ändamål bevilja ett anslag å 9,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kunglig nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min Allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Fridtjuv Berg.

Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 12 april 1912.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
 Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 BERG,
 BERGSTRÖM,
 friherre ADELWÄRD,
 PETRÉN,
 STENSTRÖM,
 LARSSON,
 SANDSTRÖM.

 Departementschefen, statsrådet Berg anförde:

Uppförande i
 Hvitträsk by
 af boställshus
 åt den där-
 städes station-
 nerade
 kontrakts-
 adjunkten.

I anledning af en utaf Kungl. Maj:t gjord framställning anvisade 1905 års Riksdag såsom bidrag för uppförande af en kapellbyggnad i Hvitträsk by af Gällivare församling på extra stat för år 1906 ett belopp af 9,000 kronor.

Genom nådigt beslut den 28 juni 1907 förordnades, att en af de fyra kontraktsadjunkter inom Luleå stifts lapsktalande församlingar, till hvilkas anställande Riksdagen beviljat anslag, skulle få sin hufvudsakliga verksamhet förlagd inom Gällivare församling af lappmarkens tredje kontrakt jämte angränsande trakter af Jockmocks församling i samma kontrakt samt vara stationerad vid kapellet i Hvitträsk by.

Uti underdånig skrifvelse den 20 maj 1908 har domkapitlet i Luleå meddelat, att kapellbyggnaden i fråga blifvit uppförd och den 9 februari 1908 invigd, samt vidare anført:

Genom uppförandet i Hvitträsk by af ifrågavarande kapellbyggnad och anställandet därstädes af en kontraktsadjunkt hade ett länge och lifligt kändt behof af att erhålla en samlingspunkt för uppbyggelse och en målsman för såväl kyrklig själavård som de allmänt kulturella intressena i denna afskilda, efterblifna och språkligt förbistrade bygd blifvit fylldt. Domkapitlet hade ock lyckats förvärfva en för denna plats, såvidt man kunde döma, synnerligen lämplig prästerlig kraft. Emellertid hade svårighet yppat sig för den dit förordnade prästmannen att i Hvitträsk erhålla tjunlig bostad. Det hade beräknats, att någon lägenhet, om än anspråkslös, skulle stå till buds att få hyra i någon af byns 10 bondgårdar, eller ock att någon af byamännen eller dessa gemensamt skulle finnas villiga att uppföra ett mindre boningshus för upplåtande mot hyra till pastorsbostad. Intetdera syntes nu emellertid kunna låta sig göra. Endast en liten trång och kall kammare hade hittills af bemålde prästuan kunnat erhållas, och denna belägen innanför gårdens pörte eller kök, där gårdsfolket bodde, samt med genomgång genom detta rum. Ett viktigt villkor för att få behålla någon dugande kraft på denna plats vore, att åtminstone en någorlunda dräglig bostad kunde beredas honom. Att för en prästman bosätta sig på denna ort och upptaga kyrklig verksamhet därstädes förutsatte i allt fall en icke ringa själfuppgift. Om något kunde kallas en missionsuppgift, så vore det denna. Man måste erinra sig, att Hvitträsk by låge cirka $3\frac{1}{2}$ mil från järnvägen inåt skogen och att ingen landsväg funnes dit, hvadan man sommartid icke hade något annat sätt att komma dit och därifrån än att vandra efter skogsstigar, delvis genom ganska sumpig och blöt samt äfven eljest oländig mark. På vintern kunde man väl komma fram med häst, men då ingen vinterväghållnings-skyldighet förefunnes, hände det ofta, att man hade stor möda att kunna arbeta sig fram genom de kompakta snödrifvor, som icke sällan hopade sig under vintrarna efter snöfall och stormar. Till följd häraf vore prästen på ifrågavarande ort mycket isolerad och hade stora svårigheter att få hem sina lifsförnödenheter med mera. Därtill vore han naturligtvis beröfvad allt umgänge med bildade människor och hänvisad uteslutande till den visserligen godlynta, men i intellektuellt hänseende fullkomligt outvecklade ortsmallmogen. Att han under sådana omständigheter hade ett särskildt behof af att äga ett någorlunda inbjudande hem med egen familj vore själfklart. Med anledning af dessa i korthet relaterade förhållanden hade domkapitlet måst taga i öfvervägande, huruvida icke en prästgård, dock utan tillhörande boställsjord, skulle kunna anskaffas åt bemålde prästman. Att emellertid söka förmå Gällivare församling att anslå medel för detta ändamål hade domkapitlet ansett lönlöst dels med tanke på de svårigheter, som mötte att få till stånd församlingens beslut om bidrag till kapellbyggnaden, dels ock med hänsyn till det ringa intresse, som i allmänhet gjorde sig gällande för aflägsna församlingsdelars behof hos dem, som vid stämmorna i de vidsträckta lappmarks-församlingarnas kyrkbyar sutte inne med makten att diktera besluten. Men domkapitlet hade tänkt sig, att det allmänna i förevarande fall skulle hafva anledning att träda emellan. Då denna prästerliga befattning inrättats med särskild hänsyn till behofvet att å ifrågavarande ort företräda och befrämja de svenska kulturintressena, syntes det icke vara obilligt, att statsverket icke blott aflönade prästmannen i fråga utan äfven beredde honom bostad. Domkapitlet hade låtit upprätta en ritning till prästgård i Hvitträsk samt därjämte anskaffat kostnadsförslag å dess uppförande enligt nämnda ritning. Enligt detta förslag skulle själfva boningshuset komma att kosta 5,960 kronor, hvarjämte ett uthus, inrymmande vedbod och afträde, beräknats till 150 kronor. Därtill komme kostnader för byggnadstomt, 40 kronor, samt för ett skogsskifte, afsedt för bränslebehof, 250 kronor, dessa båda poster beräknade efter, enligt uppgift, till kyrko-

rådet i Gällivare afgifna anbud. Hela den beräknade kostnaden utgjorde alltså i ett för allt 6,400 kronor.

Domkapitlet, som icke funnit något att anmärka mot det upprättade kostnadsförslaget, hade tänkt sig, att 6,000 kronor skulle kunna för ändamålet af statsmedel utverkas. Hvad som därutöfver enligt beräkningen skulle åtgå, hade domkapitlet ansett böra bestridas af Gällivare församling, hvilken det ock borde åligga att för framtiden underhålla husen. Statsmedlen borde enligt domkapitlets förmenande beviljas under denna förutsättning. Beträffande frågan hvarifrån dessa 6,000 kronor skulle tagas ville domkapitlet underdånigst hemställa att, då den ifrågavarande prästmannens bostad och hufvudsakliga verksamhet vore förlagd inom lappmarken, medlen måtte utgå af anslaget till lappmarks ecklesiastikverk, eller att, om tillgångarna å detta anslag icke medgäfvade hela beloppets anvisande därur, åtminstone hälften måtte tagas af detta anslag och den andra hälften utgå ur prästerskapets lönerogleringsfond. Äfven detta senare alternativ måste anses ha fog för sig, när prästerskapets lönerogleringsfond hade till ändamål att bereda förbättrade förmåner för prästerskapet. Med åberopande af hvad sålunda anförts finge domkapitlet, med bifogande af uppgjord ritning och kostnadsförslag, i underdånighet hemställa, det Kungl. Maj:t tacktes för en gång anvisa ett anslag af 6,000 kronor att utgå ur förslagsanslaget till lappmarks ecklesiastikverk eller ock med hälften ur detta anslag och hälften ur prästerskapets lönerogleringsfond såsom bidrag till uppförande enligt sagda ritningar och kostnadsförslag af ett bostadshus i Hvitträsk by åt den därstädes stationerade kontraktsadjunkten under förutsättning, att Gällivare församling dels kostnadsfritt uppläte byggnadstomt för ändamålet, dels ock åtog sig att med tillgodonjutande af bemälda bidrag uppföra och för framtiden underhålla samma bostadshus tillika med vid detsamma nödiga uthus.

På grund af nådig remiss har Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län, efter hörande af Gällivare församling å den 26 juli 1908 hållen kyrkostämman, den 16 september 1908 afgifvit underdånigt utlåtande i detta ärende.

Af ett nämnda utlåtande bilagdt utdrag af protokoll vid berörda kyrkostämman inlämnas, att församlingen väl behjärtat nödvändigheten af att det ifrågasatta prästgårdsbygget komme tiil stånd men ansett, att kostnaderna därför skulle högst betydligt öfverstiga den gjorda kostnadsberäkningen, samt att församlingen med hänsyn till de stora förpliktelser, som församlingen redan förut underkastat sig och under den närmaste framtiden måste ikläda sig, beslutit att endast så tillvida lämna understöd till den föreslagna prästgårdens tillkomst och åt dess innehafvare, att församlingen förklarar sig villig anskaffa byggnadstomt till prästgården i fråga och lämna vedbrand åt den där stationerade kontraktsadjunkten, hvaremot församlingen uttalat såsom sin åsikt, att samtliga kostnader för uppförande af bostad och dess underhåll borde åligga statsverket, i synnerhet som den i Hvitträsk stationerade kontraktsadjunkten hade en allmänt nationell kulturuppgift att fylla.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande har i sitt ofvannämnda utlåtande anført följande:

Hvad först beträffade det af domkapitlet omförmälda behovet af en tjänstebostad åt den vid Hvitträsk kapell stationerade kontraktsadjunkten, funne Kungl.

Maj:ts befallningshafvande detta vara på ett fullständigt och öfvertygande sätt ådaga-lagdt af domkapitlet. Då någon väg icke finnes till kapellet, syntes det ock vara så mycket mera trängande, att kontraktsadjunkten finge bostad därstädes, som svårigheter annars torde uppstå för honom att kunna hålla gudstjänster i kapellet. Kungl. Maj:ts befallningshafvande hyste ock den uppfattningen att, då det allmänna aflönade den kontraktsadjunkt, hvilkens verksamhet förlagts till Hvitträsk, samt lämnat en del af de för kapellbyggnadens uppförande erforderliga kostnader, statsverket äfven borde lämna sin medverkan till att bostad bereddes honom. Då det emellertid borde vara vederbörande församlings sak att låta ombestyras prästbostadens uppförande och underhåll och då i allt fall kostnaderna härför — i fall staten åtog sig saken — med visshet komme att ställa sig afsevärdt dyrare än om församlingen toge saken om hand, ansåge Kungl. Maj:ts befallningshafvande frågan icke böra lösas på det sätt Gällivare församling tänkt sig, eller att statsverket skulle åtaga sig byggnadens uppförande och underhåll. Fast mera torde församlingen kunna genom utsedda förtroendemän, som kräfde ingen eller ringa ersättning, såväl uppföra byggnaden jämförelsevis billigt som äfven tillse, att underhållet icke blefve för dyrbart. Skulle statsverket själf låta ombestyras husets byggnad, komme entreprenaden härför att, till följd af Hvitträsk aflygsna läge och däraf föranledd obetydlig konkurrens, uppgå till en icke obetydlig summa, hvarjämte kostnaderna för syn vid bygget samt detsamma afsynande skulle blifva mycket höga och utgöra en ej ringa del af byggnadssumman. Det årliga underhållet skulle också kräfva afsevärda utgifter. Med hänsyn till de långa afstånden från orter, där tillgång till yrkeskunniga arbetare finnes, och de långväga transporter af större delen af de materialier, som behöfdes för byggnaden, hölle Kungl. Maj:ts befallningshafvande för troligt, att kostnadsförslaget vore mycket för lågt. Vid husbyggnadsentreprenader i orten torde ett godt boningshus icke kunna erhållas för ringare pris än efter en beräkning af 1,500 à 2,000 kronor per rum och eldstad, enligt hvilken beräkning husbyggnaden skulle, om allenast nedre våningen inräknades, kosta i uppförande minst 7,500 kronor men antagligen afsevärdt mer. I likhet med domkapitlet ansåge Kungl. Maj:ts befallningshafvande, att Gällivare församling kunde och borde utöfver blifvande underhållskostnad åtaga sig en del af byggnadskostnaden, men ville Kungl. Maj:ts befallningshafvande erinra därom att, då Hvitträsk kapell läge nära gränsen mellan Gällivare och Råneå församlingar och då kapellet från början afsetts att tjäna äfven byar inom Råneå, Edefors, Jockmocks och Öfver-Kalix församlingar, krafvet på Gällivare församlings bidrag rättvisligen icke borde blifva allt för stort. Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansåge sig ock böra framhålla, att då Råneå, Edefors, Jockmocks och Öfver-Kalix församlingar vore tryckta af höga skatter, man icke torde kunna påräkna något som helst bidrag från dessa för vare sig byggnaden eller underhållet. Då det under angifna förhållanden torde blifva förmånligare för statsverket att på en gång lämna Gällivare församling ett större anslag för berörda ändamål än att själf låta uppföra och underhålla byggnaden och då Kungl. Maj:ts befallningshafvande föreställde sig, att Gällivare församling, i den händelse statsverket sålunda å sin sida visade tillmötesgående, så mycket mindre skulle finna sig kunna undandraga sig åtagandet af nämnda skyldigheter, som församlingen tidigare på liknande villkor åtagit sig uppförandet och underhållet af själfva kapellbyggnaden i Hvitträsk, ansåge Kungl. Maj:ts befallningshafvande, att det skulle vara bäst för frågans lyckliga lösning, i fall domkapitlet under hand sökte inhämta, på hvilka villkor Gällivare församling ville åtaga sig byggnaden af tjänstebostaden i fråga och framtida underhållet däraf.

I anledning af hvad Kungl. Maj:ts befallningshafvande sålunda anført anbefalldes domkapitlet att afgifva förnyadt underdånigt utlåtande i ärendet.

Efter att hafva i sin ordning hört församlingen å kyrkostämma äfvensom vederbörande kontraktsprost har domkapitlet den 5 maj 1909 ånyo yttrat sig i ämnet.

Såsom framgår af ett domkapitlets yttrande bilagdt utdrag af protokollet vid sistberörda, den 11 april 1909 hållna kyrkostämma har församlingen därvid förbundit sig att mot åtnjutande af ett bidrag af allmänna medel af 8,000 kronor i Hvitträsk uppföra prästgård med uthus, innehållande matbod, vedbod och afträde, i öfverensstämmelse med af byggmästaren O. Lindqvist upprättade nya ritnings- och kostnadsförslag, slutande å tillhopa 8,315 kronor 60 öre, samt att för framtiden underhålla dessa hus, hvarförutom församlingen vidhållit sitt förut gjorda åtagande att bekosta byggnadstomt och vedbrand åt kontraktsadjunkten.

För egen del har domkapitlet anført, att domkapitlet, med hänsyn till hvad förut blifvit af detsamma och Kungl. Maj:ts befallningshafvande andraget samt nu ytterligare i saken förekommit, funne tungt vägande skäl föreligga till beviljande af ett till 8,000 kronor förhöjdt statsanslag till det ur det allmännas synpunkt behjärtansvärda ändamålet.

Härefter hafva på grund af nådig remiss kammarkollegium och statskontoret den 18 oktober 1909 afgifvit gemensamt underdånigt utlåtande i ärendet. Ämbetsverken hafva därvid anført:

Af den i ärendet förebragta utredningen funne ämbetsverken behofvet af bostadshus för ifrågavarande kontraktsadjunkt till fullo ådagalagdt. Med hänsyn till att en hufvudsaklig del af kontraktsadjunktens verksamhet bestode i förrättande af gudstjänst i det nyuppförda kapellet i Hvitträsk, syntes det visserligen kunna närmast ifrågasättas, att de församlingar, som begagnade sig af denna gudstjänstlokal, i främsta rummet Gällivare församling, själfva bekostade eller åtminstone till den väsentligaste delen bidroge till kostnaden för uppförande och underhållet af ifrågavarande bostad. Af Kungl. Maj:ts befallningshafvandes yttrande i ärendet syntes emellertid framgå — på sätt jämväl i frågan om uppförande af berörda kapellbyggnad ansågs utredt — att af nämnda församlingar Råneå, Edefors, Jockmock och Öfver-Kalix icke mäktade lämna något som helst bidrag härtill; och beträffande Gällivare församling syntes hvad i ärendet i sådant afseende förekommit gifva vid handen att, äfven om församlingen icke kunde betraktas såsom ekonomiskt urständsat att i vidsträcktare mån än som erbjudits bidraga till byggnadsarbetet, likväl för närvarande något gynnsammare erbjudande än det redan gjorda icke torde vara att från densamma uppnå. Vid sådant förhållande torde annan utväg ej återstå för åstadkommande af de nödiga boställsbyggnaderna, än att det härför erforderliga beloppet, utöfver det af Gällivare församling erbjudna bidraget, anvisades af statsmedel. Vidkommande sättet för beredande af tillgång till de nödiga medlen hade domkapitlet föreslagit, att beloppet ifråga, 8,000 kronor, måtte anvisas endera i sin helhet från förslagsanslaget till lappmarks ekklesia-

stikverk eller ock till hälften från detta anslag och hälften från prästerskapets löne-regleringsfond. Enligt ämbetsverkens åsikt borde emellertid under inga omständigheter löne-regleringsfondens medel komma till användning för ifrågavarande byggnadsarbete, som torde få anses vara af en för fondens ändamål skäligen främmande natur. Beträffande förslagsanslaget till lappmarks ecklesiastikverk torde visserligen i anslaget natur hinder ej möta för dess anlitage för ifrågavarande ändamål, men då anslaget, oaktadt den af 1906 års Riksdag vidtagna förhöjningen af detsamma från 55,000 kronor till 100,000 kronor, allt fortfarande vore så hårdt anlitat, att dess konto vid 1908 års slut utvisade en brist af 13,911 kronor 85 öre, syntes skäl icke föreligga att betunga anslaget med en så jämförelsevis stor utgift som den ifrågavarande. Vid dessa förhållanden torde det lämpligaste sättet för anskaffande af det erforderliga beloppet vara att af Riksdagen äska detsamma; och syntes denna utväg så mycket hellre böra i förevarande fall anlitas, som Riksdagen anvisat medel såväl till den i Hvitträsk stationerade prästmännens aflöning som ock till uppförande af kapellbyggnaden därstädes. På grund af hvad sålunda anförts hemställde ämbetsverken, det Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen att för uppförande af bostadsbyggnad med nödiga uthus för den i Hvitträsk by i Gällivare socken stationerade kontraktsadjunkten på extra stat anvisa ett anslag af 8,000 kronor.

Sedan härefter öfverintendentsämbetet anbefallts att afgifva underdånigt utlåtande i ärendet, har ämbetet den 12 april 1910 yttrat sig i ämnet och därvid anført:

Vid granskning af ofvanberörda genom Gällivare församlings försorg upprättade ritningar hade ämbetet funnit, att genom någon ändring i ritningarna skulle kunna åstadkommas en rymligare och mera ändamålsenlig bostad åt ifrågavarande prästman utan någon nämnvärd ökning i kostnaderna samt att i bostadshuset jämväl borde inredas källare och äfven tvättstuga. I öfverensstämmelse härmed hade på ämbetets föranstaltande upprättats nya ritningar till boningshuset äfvensom kostnadsförslag, afseende såväl boningshuset som uthuset samt slutande, med hänsyn till den behöfliga, något mera omfattande inredningen af bostället i fråga, å ett till 9,000 kronor förhöjdt belopp. På grund af hvad i ärendet förefallit finge ämbetet för sin del i underdånighet hemställa att, därest ifrågavarande byggnadsföretag komme till stånd, detta måtte verkställas i enlighet med inom ämbetet härför uppgjorda ritningar med tillhörande kostnadsförslag.

Genom nådig remiss anbefalldes härefter domkapitlet i Luleå dels att infordra Gällivare församlings yttrande, huruvida församlingen, med vidhållande af sina i öfrigt i detta ärende fattade beslut, åtog sig att mot erhållande af ett statsbidrag af 8,000 kronor uppföra och underhålla boställshus åt kontraktsadjunkten vid kapellet i Hvitträsk by i enlighet med de af öfverintendentsämbetet upprättade ritningarna, dels ock afgifva förnyadt underdånigt utlåtande samt därvid lämna upplysning, huruvida anledning funnes att antaga, att anspråk på statsbidrag för uppförande af boställshus jämväl åt öfriga med statsmedel aflönade kontraktsadjunkter inom Luleå stift skulle komma att framställas.

I anledning häraf har domkapitlet den 10 januari 1912 ej mindre

insändt från kyrkostämman i församlingen infordradt yttrande uti det i nyssnämnda remiss omförmälda hänseende än äfven för egen del afgifvit förnyadt yttrande i ärendet.

Kyrkostämman med församlingen hölls den 17 december 1911.

Efter det ingenjören Å. Goldkuhl och byggmästaren O. Lindqvist förut beredts tillfälle att granska öfverintendentsämbetets ritnings- och kostnadsförslag, hade nämnda personer, som med anledning af sagda förslag uppgjort en ny, detaljerad kostnadsberäkning enligt priserna på platsen, funnit, att kostnaderna för den planerade prästgården rätteligen borde beräknas till 11,000 kronor. Kyrkostämman beslöt att med anledning af Goldkuhls och Lindqvists uttalande hos Kungl. Maj:t genom ordföranden göra underdånig framställning, att för uppförande af en prästgård i Hvitträsk måtte af allmänna medel beviljas 11,000 kronor, under hvilken förutsättning stämman ville ikläda sig uppförandet af de förenämnda boställshusen och deras framtida underhåll samt att för öfrigt fasthålla vid det redan fattade beslutet att anskaffa byggnadstomt till prästgård och vedbrand till boställsinnehafvaren.

Domkapitlet har anfört:

Domkapitlet saknade gifvetvis förutsättning att yttra sig om tillförlitligheten af det senast upprättade konstnadsförslaget, som beträffande en del poster högst afsevärdt skilde sig från det af öfverintendentsämbetet upprättade. Men domkapitlet hade sig bekant, att särskildt ingenjören Goldkuhl, som vore anställd vid Malmberget i grufbolagets tjänst, ägde stor förtrogenhet med byggnadskostnaderna i dessa trakter, och domkapitlet funne sig sakna hvarje anledning antaga, att dessa kostnader i förevarande fall öfverdrifvits. De torde däremot hafva tilltagits så stora, att församlingen kunde utan förlust för egen del ombesörja byggnadsarbetet.

Att bygga enligt de äldre ritningarna, hvilket församlingen åtagit sig att göra mot åtnjutande af ett statsbidrag af 8,000 kronor, måste domkapitlet, som förut framställt afsevärda anmärkningar mot samma ritningar, anse olämpligt.

Ehuruväl inseende det vanskliga i frågans ställning, sedan företaget så ansenligt fördyrats utöfver hvad som beräknats vid dess upprinnelse, kunde domkapitlet vidare icke annat än fortfarande söka befrämja dess lyckliga lösning, hvaraf möjligheten att betrygga den andliga och kulturella värden af en vanlottad ödebygdsbefolkning vore väsentligt beroende. Och annan lösning torde tilläfventyrs icke vara för handen än ett bifall till församlingens hemställan.

Å andra sidan ville domkapitlet icke bestrida, att icke Gällivare församling, därest det af öfverintendentsämbetet såsom nödigt beräknade beloppet af 9,000 kronor beviljades, möjligen omsider skulle, hellre än att se företaget helt uppgifvet, kunna förmås att frångå sitt redan fattade beslut och med hänsyn till omständigheterna ikläda sig förpliktelse att mot åtnjutande af detta statsbidrag uppföra prästgården enligt ämbetets ritningar. Denna förhoppning borde emellertid käunnetecknas såsom ganska oviss, då kommunen förut iklädt sig dryga förpliktelse för det allmänna organisationsarbetet på skilda områden och de mera aflägsna församlingsdelarnas behof esomoftast tillbakasettes för tillgodoseende af mera närliggande kraf i den centrala delen.

Domkapitlet dristade alltså i underdånighet hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t i nåder bereda ett anslag af allmänna medel för meranämnda ändamål af 11,000 kronor

eller eljest det största möjliga belopp, som i betraktande af omständigheterna måste befinnas skäligt, dock minst 9,000 kronor.

Beträffande frågan, huruvida anledning funnes att antaga, att anspråk på statsbidrag för uppförande af boställshus jämväl åt öfriga med statsmedel aflönade kontraktsadjunkter inom Luleå stift skulle komma att framställas, finge domkapitlet meddela, att dessa prästmän med hänsyn till sin verksamhet icke vore så fast stationerade, att uppförande af bostäder åt dem under nuvarande förhållanden kunde komma att ifrågasättas. Ett undantag härifrån utgjorde den i Junosuando stationerade kontraktsadjunkten, men då ansökning om utbrytande af Junosuando med omnejd till en särskild församling och anställande af en ordinarie prästman därstädes ingifvits till Kungl. Maj:t, torde anledning finnas att förvänta, att frågan om prästgård i Junosuando komme att lösas i samband med denna ansökning.

Behovvet af ett kapell i Hvitträsk och anställande därstädes af en prästman har redan varit föremål för pröfning och godkännande af såväl Kungl. Maj:t som Riksdagen. Såsom af domkapitlet erinrats, hade man därvid ansett, att lämplig bostad för ifrågavarande prästman skulle finnas att hyra vid kapellet eller i trakten däromkring. Då detta, enligt hvad nu visat sig, icke låter sig göra, torde annan utväg ej återstå än att uppföra erforderliga boställshus åt nämnde prästman. Det skulle då ligga närmast till hands att anse, det Gällivare församling, inom hvilken prästmannen i fråga är anställd, borde vidkännas kostnaden härför. Härvid är dock att märka, att ehuru ifrågavarande prästman är stationerad inom Gällivare församling, hans verksamhet ingalunda är inskränkt till nämnda församling, utan afsedd att omfatta jämväl till Gällivare församling gränsande delar af Jockmocks församling och, i mån af behof, lappmarksgränsen närliggande delar af Öfverkalix, Råneå och Edefors församlingar. Då fråga var om uppförande af kapellbyggnaden och om aflöning åt den prästman, som skulle anställas därstädes, ansåg man, att något bidrag härtill utöfver det Gällivare församling frivilligt utfäst sig att erlægga icke kunde påräknas från församlingarna samt att icke heller något bidrag från den fattiga och jämförelsevis fåtaliga befolkningen i denna aflägsna trakt kunde erhållas. Enahanda omständigheter, som sålunda föranledt därtill, att de hufvudsakliga kostnaderna för kapellets uppförande äfvensom hela aflöningen till den därstädes anställde prästmannen bestridts af allmänna medel, synas mig böra medföra, att jämväl kostnaderna för uppförande af nu ifrågakomna boställshus till hufvudsaklig del bestridas af statsmedel.

Såsom af handlingarna i ärendet framgår, har Gällivare församling en gång utfäst sig att mot åtnjutande af ett bidrag af allmänna medel af 8,000 kronor i Hvitträsk uppföra en prästgård med uthus enligt upprättade ritningar och kostnadsförslag, det sistnämnda slutande å ett belopp af 8,315 kronor 60 öre, äfvensom att för framtiden underhålla dessa hus,

hvarförutom församlingen åtagit sig att bekosta byggnadstomt och vedbrand. Emellertid har enligt de af öfverintendentsämbetet upprättade nya ritningarna, hvilka enligt min mening äro högst betydligt att föredraga framför dem, som uppgjorts af byggmästare å platsen, den beräknade kostnaden kommit att uppgå till 9,000 kronor. Sedermera har Gällivare församling låtit föranstalta om uppgörandet af en detaljerad kostnadsberäkning å byggnadsföretaget sådant detsamma enligt öfverintendentsämbetets mening borde utföras, och slutar denna kostnadsberäkning på en summa af 11,000 kronor. Då Gällivare församlings ekonomiska ställning emellertid icke torde lägga afgörande hinder i vägen för församlingen att bära någon del af den till äfventyrs uppkommande ökningen i byggnadskostnaden, som skulle uppstå genom byggnadernas uppförande enligt öfverintendentsämbetets ritningar, lär det, såsom äfven domkapitlet antydt, kunna antagas, att församlingen skall befinnas villig att påtaga sig ett eventuellt tillskott i utgifter. Utgår man härifrån, skulle det för ändamålet erforderliga anslaget af allmänna medel kunna begränsas till 9,000 kronor.

Domkapitlet har till en början ifrågasatt, att anslaget skulle bestridas till hälften af anslaget till lappmarks ecklesiastikverk och till andra hälften af prästerskapets löneregleringsfond. I likhet med kammarkollegium och statskontoret anser jag det ej kunna komma i fråga att använda sistnämnda fonds för helt andra ändamål afsedda medel till nu ifrågavarande byggnadsföretag; och då anslaget till lappmarks ecklesiastikverk fortfarande är synnerligen hårdt anlitadt för sitt ändamål, anser jag detta anslag icke böra användas för fyllande af ett behof, som uppkommit såsom en följd af statsmakternas beslut om uppförande af en kapellbyggnad i Hvitträsk och stationerande af en kontraktsadjunkt därstädes. Det återstår alltså ej annat än att af Riksdagen äska anslag för ändamålet.

Med afseende å hvad chefen för finansdepartementet anfört till statsrådsprotokollet dels öfver utrikesärenden den 15 mars 1912 vid föredragning af fråga om inköp af beskickningshus i Berlin, dels ock öfver finansärenden förut den 22 mars 1912 vid föredragning af fråga om förbättring af pensioneringen inom de tre första klasserna af handelsflottans pensionsanstalt, kan, enligt hvad nämnda departementschef meddelat mig, det af mig nu ifrågasatta anslaget beviljas utan att någon förändring af det för innevarande års Riksdag redan framlagda riksstatförslagets inkomstsida därför behöfver äga rum.

Jag hemställer sålunda, det Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att — under förutsättning att Gällivare församling, med vidhållande af sina i öfrigt i ärendet gjorda

erbjudanden, åtager sig att mot erhållande af ett statsbidrag å 9,000 kronor uppföra såväl ifrågavarande boställshus i hufvudsaklig enlighet med de af öfverintendentsämbetet upprättade ritningarna som det till boställshuset hörande uthuset, äfvensom att för framtiden underhålla desamma — på extra stat för år 1913 för sagda ändamål bevilja ett anslag å 9,000 kronor.

Vid bifall härtill lärer hinder icke möta att redan under år 1912 af tillgängliga medel förskottsvis anvisa så stor del af anslaget, som för ändamålet kan under samma år erfordras.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna nådigt bifall; och skulle nådig proposition af den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, aflåtas till Riksdagen.

Ur protokollet:

A. R:son von Hedenberg.
